

Aspecte privind viața politică, economică și demografică a orașului Medgidia (1878-începutul secolului XX)

ADRIAN ILIE

Prin studiul de față ne-am propus să realizăm o sinteză a evoluției orașului Medgidia, atât din punct de vedere al vieții politice, al activității economice, cât și din punct de vedere al evoluției sale demografice, după momentul reintegrării Dobrogei statului român, până la începutul secolului trecut.

După integrarea provinciei în cadrul statului român, populația așezării va crește la 14.000 de suflete, aceasta având de suferit datorită impaludismului, pentru care guvernul otoman trimitea anual o cantitate de chinină, în perioada ocupației. Locuitorii orașului, între ale căror îndeletniciri se afla plantarea sălciilor de-a lungul mlaștinii¹, se împărțeau în musulmani și creștini².

Prefectul Remus Opreanu a luat măsuri privind asanarea bălții Kara-Su, pentru curmarea frigurilor, prin plantarea a 6.000 de sălcii³. Medgidia era un oraș palustru, iar cele cinci bălți trebuiau asanate fără întârziere⁴. Locuințele orașului erau construite din pământ, în noroi, adesea nivelul camerelor fiind sub nivelul străzii. Camerele erau mici, scunde și lipsite de ventilație. Casele erau formate, în mare parte, din două camere. O familie avea în medie 5-6 copii. Frigurile erau frecvente datorită acestei umidități, cauzate de apropierea bălților⁵.

În perioada dominației otomane exista un medic civil care dispunea de o farmacie, având doar un dulap cu medicamente. Nu este amintit un nume în acest sens, locuitorii în vârstă spunând că în lipsa unui medic, acesta era substituit de un gerah⁶ (probabil un tămăduitor, sau spițer local – n.n., A. I.).

¹ Dr. Hector Serafidi, *Medicina în Dobrogea*, în *Dobrogea. Cincizeci de ani de viață românească*, București, 1928, p. 746; Teodor Burada, *O călătorie în Dobrogea*, București, Editura Tineretului, 1982, p. 23.

² C. N. Sarry, *Problema organizării etnice în Dobrogea*, Constanța, Editura Dobrogea, 1942, p. 26.

³ N. T. Negulescu, *Administrația în Dobrogea veche*, în *Dobrogea. Cincizeci de ani de viață românească...*, p. 726; Teodor Burada, *op. cit.*, p. 23.

⁴ C. N. Sarry, în „Dobrogea Jună”, VIII, nr. 42, din 6 noiembrie 1912.

⁵ Grigore Dănescu, *Dicționar geografic, statistic, economic și istoric al județului Constanța*, București, Tipografia și Fonderia de litere „Thoma Basilescu”, 1897, p. 584.

⁶ Dr. Hector Serafidi, *op. cit.*, p. 747.

O primă spițerie va fi cea a lui Mihăilescu, menționată în anul 1882, ce-i va fi arendată ulterior lui Calcan⁷. Consiliul comunal al urbei a prevăzut pentru bugetul anului 1885-1886 suma de 1.200 de lei ca subvenție anuală pentru instalarea unei farmacii în reședința plasei Medgidia, deoarece populația suferea de friguri și alte epidemii din cauza aerului infectat. Suma era necesară pentru distribuirea gratuită a medicamentelor destinate oamenilor săraci. Nu exista medic sau moașă. Locuitorii se vor adresa prefectului pentru menținerea subvenției, la 12 aprilie 1888, petiția fiind semnată de 33 de cetățeni⁸. Mai târziu, în anul 1908, farmacistul Popișteriu din Medgidia primea un kilogram de chinină de la agentul sanitar Emicliescu, din Caratai⁹.

Un caz de febră palustro-pernicioasă a fost tratat de dr. Ibrahim Themo, la 9-10 iunie 1904, în cazul seminaristului Bor Amet, fiul lui Hagi Regep din Ende Carachioi (Valea Dacilor). Tratamentul a durat 10 zile, iar certificatul este datat la 11 octombrie 1904¹⁰, în același an, la Medgidia desfășurându-și activitatea ca medic și Titu Pop¹¹.

După integrarea provinciei în cadrul statului român, în Consiliul Comunal au fost aleși Zecheria, care îndeplinea și funcția de primar, Curt Molla, Cherim, Ștefan Caliș și Anghel Moșinov¹².

În anul 1880, făceau parte din Consiliul Comunal, în calitate de aleși, Abdul Cherim, Zeedin Muterem, Chemal Agi Amet, Anghel Moșinov, Ion Chinescu, iar în calitate de numiți, Grigorie Grigoriadi, Ștefan Calici, primar fiind Abdul Cherim¹³; orașul înregistra o populație de 1.500 de locuitori, în mare parte mocani, existând 200-300 de case¹⁴.

Peste un an, în raportul de stare al județului Constanța, realizat de medicul primar al județului, Joachim Drăgănescu, Medgidia avea o populație de

⁷ P. Ciupercescu, *Farmacia în Dobrogea*, în *Dobrogea. Cincizeci de ani de viață românească...*, p. 754.

⁸ Direcția Arhivelor Naționale Istorice Centrale (în continuare D.A.N.I.C.), fond *Ministerul Administrației și Internelor. Diviziunile Administrative* (în continuare *M.A.I.D.A.*), dosar nr. 140/1888, f. 55.

⁹ *Ibidem*, dosar nr. 12/1908, f. 78.

¹⁰ *Ibidem*, fond *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice*, dosar nr. 245/1904, f. 66.

¹¹ *Ibidem*, fond *Direcția Serviciului Sanitar*, dosar nr. 4/1904, f. 1-2.

¹² *Ibidem*, fond *M.A.I.D.A.*, dosar nr. 224/1878, f. 47. Vezi și Mehmet Ali Ekrem, *Din istoria turcilor dobrogeni*, București, Editura Kriterion, 1995, p. 103.

¹³ „Farul Constanței”, I, nr. 16, din 24 august 1880, și nr. 17, din 31 august 1880.

¹⁴ M. D. Ionescu, *Dobrogea la începutul secolului XX*, București, 1904, p. 454; Scarlat Vârnăv, *Situația generală a județului Constanța la începutul anului 1903*, Constanța, 1904, p. 15; se înregistrau 298 turci și 5.517 tătari, restul fiind creștini.

1.003 locuitori¹⁵, iar la 18 august 1882, primarul Kemal Agi Amet conducea urbea care dispunea de 5.100 de hectare, ce reprezentau vatra și islazul așezării, existând 62 de proprietari ale căror suprafețe de teren însumau 2.186 de hectare, iar 222 de proprietari dețineau alte 1.345 de hectare¹⁶.

Actul de justiție era asigurat de Tribunalul de Ocol din Medgidia, care a fost transferat pentru scurt timp la Cernavodă, în anul 1883¹⁷, precum și Tribunalele de apel de la Medgidia și Rasova¹⁸.

Populația Medgidiei împreună cu cea a localității Bogazchioi, în perioada 1877-1878, potrivit lui Kolb, era de 8.000 de locuitori¹⁹. În anul 1883, localitatea avea 2.177,5110 hectare²⁰, iar islazul trecea pe la nord de balta Kara-Su, în partea dinspre Panair²¹. În ceea ce privește balta, aici erau date posesiuni locuitorilor, pentru trebuința pescuitului²². Doi ani mai târziu, localitatea avea 991,2818 de ha, iar marii proprietari funciari erau musulmani²³ și români²⁴. În oraș mai trăiau bulgari²⁵, greci²⁶, maghiari²⁷, francezi²⁸ și germani²⁹.

Biserica, ce are hramul „Sfinților Petru și Pavel”, avea în anul 1890 în slujba sa un preot și doi cântăreți. Existau șase geamii, fiecare având și o școală

¹⁵ „Farul Constanței”, II, nr. 36, din 18 ianuarie 1881; se înregistrau 520 tătari, 50 turci, 45 bulgari, 27 greci, 35 armeni, 18 ruși și 30 de evrei.

¹⁶ Direcția Județeană Constanța a Arhivelor Naționale (în continuare D.J.A.N. Constanța) fond *Inspectoratul Cadastral Constanța* (în continuare *I.C.C.*), dosar 126/1880-1889, f. 1-2.

¹⁷ D. Stoicescu, *Justiția românească în Dobrogea, în Dobrogea. Cincizeci de ani de viață românească...*, p. 703.

¹⁸ *Ibidem*, p. 704; cheltuielile cu personalul ale Tribunalului de Ocol Medgidia erau de 22 800 lei în anul 1879, în *Bugetul general al Dobrogei*, București, Imprimeria Statului Curtea Șerban Vodă, 1879, p. 17.

¹⁹ M. D. Ionescu, *op. cit.*, p. 347-348.

²⁰ D.J.A.N. Constanța, fond *I.C.C.*, dosar nr. 126/1880-1889, f. 3.

²¹ *Ibidem*, f. 4.

²² *Ibidem*.

²³ *Ibidem*, f. 5.

²⁴ *Ibidem*, f. 16; mari proprietari români erau: familia Ștefan și Ion Sterciu.

²⁵ *Ibidem*, f. 17-18; nume de locuitori bulgari: Alexiof, Moșinof, Mihailov, N. Vasiliev, Ștefan Ivanov.

²⁶ *Ibidem*, f. 17; nume de greci: Dumitru și Maria Pappa, Paulina Papalshi.

²⁷ *Ibidem*, nume de maghiari: Marghivala Ciusky, Eduard Ciusky, Adam Ciusky, Eleonora Ciusky.

²⁸ *Ibidem*, f. 19; numele de francezi sunt numeroase: Henric Delepin, Clara Delepin, Felicia Taiore, Achil Delepin, G.M. Valaori și familia de Hillerin: Carol A., Louise, Laurencie, Clementine Adel, Louis M., Petre, Iacob, Maria, Abel.

²⁹ *Ibidem*, nume de germani: Carol Iosef, Constant Wlastha, Edwiga Wlastha, Teophil Burth.

mahomedană. Actul de educație se făcea în două școli, una de băieți și alta de fete, construcții trainice din cărămidă, având două institute și doi institutori, numărul elevilor fiind de 126-128, pentru fiecare categorie în parte. Clădirea fusese ridicată în anul 1880. Mai existau și cinci școli turcești³⁰.

În perioada 1878-1882, Medgidia și hinterlandul său aveau o populație cifrată la 10–18.000 de locuitori³¹.

În anul 1890, populația orașului era de 1.942 de locuitori, din care 1.059 erau bărbați, iar 883 erau femei. Știutori de carte erau 395, dintre care 343 erau bărbați și doar 52 femei. Structura etnică era următoarea: 507 români, 91 greci, 75 bulgari, 5 ruși, 4 germani, 2 unguri, 5 francezi, 1.206 turci și tătari, 47 având alte naționalități. Se înregistrează un număr mare de comercianți (114), agricultori (112), meseriași (54), industriași (2), profesii libere (45), muncitori (204) și servitori (92)³².

Tot în acest an a fost numit ca primar al urbei Dimitrie Antonescu, în noul Consiliu urban, decizia de numire aparținându-i prefectului Schelleti³³. În procesul-verbal nr. 54/3 iulie 1891, se specifica lipsa primarului de la ședințe și chiar din oraș. Președinte al Consiliului a fost ajutorul de primar Abdul Cherim. S-a supus dezbaterii problema încrederii în persoana primarului, Dimitrie Antonescu, ridicată de către consilieri. În telegrama trimisă de prefectul Schelleti ministrului de Interne, Lascăr Catargiu, se solicita dizolvarea Consiliului Comunal, „căci pasiunile și animositățile sunt la culme”³⁴. Raportul privea cercetarea din Comuna urbană, având referire la abaterile primarului, ce erau menționate de consilieri³⁵. Aceste abateri nu au fost considerate decât niște neregularități, făcute din necunoștință de cauză, sau din nepricepere. Se solicita dizolvarea Consiliului Comunal, de către Anghel Moșinoff, Isac Abremian și Velula Suliman. Motivele dizolvării erau:

³⁰ M. D. Ionescu, *op. cit.*, p. 454; George I. Lahovary, *Marele dicționar geografic al României*, I, București, 1901, p. 304; Gheorghe Dumitrașcu, *Localități, biserici și mănăstiri românești în Dobrogea până la 1878*, Constanța, Editura Fundației „Andrei Șaguna”, 1996, p. 219; V. Helgiu, *Școala primară în Dobrogea în curs de 40 de ani (1879-1919)*, în „Analele Dobrogei”, I, nr. 2, 1920, p. 260; N. Georgescu, *Învățământul în Dobrogea*, în *Dobrogea. Cincizeci de ani de viață românească...*, p. 567; se realiza și o contribuție locală pentru finalizarea localului școlii (în „Farul Constanței”, I, nr. 21, 28 septembrie 1880); Apostol D. Culea, *Dobrogea*, București, Editura Casei Școalelor, 1928, p. 127.

³¹ Stoica Lascu, *Mărturii de epocă privind istoria Dobrogei*, Constanța, Muzeul de Istorie Națională și Arheologie, 1999, p. 73.

³² D.A.N.I.C., fond *Direcția Generală a Statisticii*, dosar nr. 1564/1890, f. 24.

³³ *Ibidem*, fond *M.A.I.D.A.*, dosar nr. 410/1890, f. 1-4.

³⁴ *Ibidem*, f. 5, 9.

³⁵ *Ibidem*, f. 12.

– absența consilierilor de la ședințe, uneori mergându-se la domiciliul fiecăruia pentru a-i anunța;

– strămutarea oborului săptămânal de vite, din centrul orașului, la periferie, iar consilierii erau nemulțumiți de această decizie, deoarece aveau prăvălii în centru;

– populația localității era bântuită de friguri cauzate de bălțile mlăștinoase;

– consilierii îl urau pe primar și urmăreau înlăturarea lui;

– aceștia nu doreau deschiderea de noi cărciumi, fiindu-le teamă de concurență³⁶.

Se aduceau acuze reciproce, demne de o piesă a lui I.L. Caragiale, totul fiind o polemică politică și o luptă pentru putere. Scopul acestor animozități era reprezentat de disputa pentru postul de primar, pe care și-l doreau toți consilierii.

Regele Carol I, prin Hotărârea nr. 18.123 din 1890, dizolva Consiliul Comunal și impunea o comisie interimară. După dizolvarea Consiliului, foștii consilieri au înaintat ministrului de Interne o nouă plângere, pe motiv că primarul Antonescu nu a avut aceeași soartă cu a lor, fiind menținut în funcție³⁷.

Noul Consiliu Comunal al urbei Medgidia a fost ales în perioada 27 octombrie – 3 noiembrie 1891, iar rezultatele au fost validate. Noul primar propus era Stan Sorescu, care primește confirmarea prefectului³⁸.

După o scurtă perioadă, se reiau acțiunile unor consilieri, care de această dată erau nemulțumiți de primarul Stan Sorescu. Acesta era acuzat, printre altele, de refuzul de a reface șoseaua ce făcea legătura cu gara, acordarea unor locuri de casă pentru protejații săi, neglijarea curățeniei orașului și violența față de consilieri. În urma analizei făcute s-au constatat abaterile primarului, care a fost implicat și într-o bătaie publică cu ajutorul de administrație și comisarul de poliție. I se solicită demisia, acesta va refuza, dar ministrul îl va revoca din funcție³⁹.

A existat o grupare a cetățenilor, formată din 45 de persoane, care și-a pus semnătura pe o cerere prin care se solicita repunerea în funcție a primarului Sorescu, care, potrivit acestora, era un bun conducător și începuse modernizarea orașului⁴⁰.

Va fi recomandat pentru funcția de primar, de către prefect, Kemal Agi Amet, ce deținea funcția de consilier comunal. Răspunsul de confirmare din partea ministrului de Interne pentru numirea acestuia ca primar datează din 13 ianuarie 1893⁴¹.

³⁶ *Ibidem*, f. 14-15.

³⁷ *Ibidem*, f. 26-28.

³⁸ *Ibidem*, f. 31, f. 32, f. 34.

³⁹ *Ibidem*, f. 36-37.

⁴⁰ *Ibidem*, f. 39-40.

⁴¹ *Ibidem*, f. 43-44.

În locul său va fi numit consilier comunal Carol de Hillerin, care, după demisia lui Kemal Agi Amet, va fi numit în funcția de primar al orașului la 13 iunie 1894 și confirmat la 17 iunie același an⁴².

Povestea se va repeta și cu acest primar, în sensul că patru dintre consilierii (Zeccheria Zaid, Gafar Vahit, Stan Sorescu și Abdul Cherim) vor face plângere împotriva acestuia, acuzându-l de cumpărarea a 22 hectare de teren și de faptul că fiul său se înrolase în armata franceză. Fiind în minoritate, Consiliul Comunal trebuia dizolvat, lucru care fusese solicitat și de prefect. Se va forma o comisie interimară compusă din Neculai Șteflea, Ablai Menlisa și Iordan Stoianoff⁴³.

Perioada 1891-1894 a fost una agitată din punct de vedere al vieții politice pentru orașul Medgidia. Primarii erau revocați din funcție, deoarece încălcau, cu sau fără bună știință, anumite reguli ale conviețuirii. Acuzele aduse erau de cele mai multe ori neîntemeiate, dar zarva politică provocată nu avea decât un singur scop și anume acela ca unii consilieri să devină primari.

În această perioadă își desfășurau activitatea în Medgidia, fiind mari proprietari funciari, dar conducând și destinele urbei de pe Valea Kara-Su, Stan Sorescu, Nicolae Șteflea, Carol de Hillerin, P. Nicolau, acesta din urmă fiind și un important industriaș local⁴⁴.

Veniturile orașului Medgidia erau de 18.180 lei, iar cheltuielile erau de 10.640 lei⁴⁵, înregistrându-se un excedent bugetar de 7.540 lei, cu care se puteau realiza anumite investiții sau reparații. În anul 1899, unii locuitori își sporiseră suprafețele, devenind mari proprietari funciari ai Medgidiei⁴⁶.

La 18 august 1882, consilierul Kemal Agi Amet, devenit primar, constata că vatra satului împreună cu islazul aveau o suprafață de 502,5100 ha, iar la 18 mai 1883, existau 2.177,5100 ha. Cei 62 de proprietari aveau 2.186 hectare, iar 222 de proprietari dețineau 1.345 ha⁴⁷. La Medgidia își exercitau profesia de dascăli Eftimie Știucă, Maria Bufer și Abdul Alim Gemedin, în anul 1887⁴⁸.

⁴² *Ibidem*, f. 45-46.

⁴³ *Ibidem*, f. 47-49.

⁴⁴ „Viitorul Dobrogei”, I, nr. 10, din 27 aprilie 1908.

⁴⁵ Dare de seamă făcută Consiliului Județean în ziua de 18 ianuarie 1881, de către Prefectul Județului Constanța; în 1881-1882, veniturile comunei urbane erau de 18.180 lei, iar cheltuielile erau de 13.180 lei, având un excedent de 5.000 lei. Vezi, în acest sens, Biblioteca Județeană „I. N. Roman”, Constanta, *Bugetul județului Constanța pe anul 1881-1882*, microfilm, rola I.

⁴⁶ D.J.A.N. Constanța, fond I. C. C., dosar nr. 126/1880-1889, f. 24.

⁴⁷ *Ibidem*, f. 1.

⁴⁸ D.A.N.I.C., fond *Ministerul Cultelor și Instrucțiunii Publice*, dosar nr. 294/1887, f. 4.

Orașul avea străzile pavate, însumând o suprafață de 42.664 hectare, cu 645 de familii și 2.449 suflete, iar contribuabili erau 736⁴⁹. Locuitorii aveau șase mașini de secerat, cinci mori de bătut porumbul, 34 de grape de fier, 48 de pluguri, 124 de care și căruțe, 305 cai, 804 boi, 45 bivoli, 4 asini, 5.450 oi și 62 de porci⁵⁰. Orașul mai avea două mori de aburi, o fabrică de apă gazoasă și două fabrici de dărăcit lâna⁵¹, existând în acest sens o preocupare în ceea ce privește dezvoltarea industriei manufacturiere.

Vor apărea și primele fabrici după model capitalist, cum ar fi cea de produse ceramice, înființată de inginerii Albert Kinbaum și Alfred Mendel, în martie 1908, cu un capital de 60.000 lei, investiți în 1912 și ajungându-se la un capital de 300.000 lei. Printre dotările fabricii sunt de amintit: un motor cu benzină pentru iluminat electric de 8 C.P., două motoare cu gaz de 60 și 30 de C.P., trei malaxoare, două prese de țigla, trei prese de tuburi (acestea aveau până la un metru diametru), două mori de măcinat humă și piatră și două mașini de spălat pământul. Se produceau cărămizi presate și găurite, țigle drepte și cu jgheab, cărămizi refractare, tuburi și produse de bazalt. Personalul era format din 150-160 de lucrători, pe timp de vară, și 50-60 de lucrători pe timp de iarnă⁵².

Populația orașului în 1910-1912 era de 6.252 de locuitori⁵³, foarte puțini dintre aceștia fiind angrenați în activitățile industriale, cifră ce se menține și în anul 1913, în raportul lui I.N. Roman, privind recensământul de la 1 ianuarie⁵⁴.

Operațiunile financiare erau deservite de două bănci populare și anume „Mihai Viteazul”, înființată în anul 1897, cu un capital de 98.680 de lei, și „Înfrățirea”, înființată în anul 1910, cu un capital de 15.000 de lei⁵⁵.

După cum se poate observa din aceste date statistice de la începutul secolului al XX-lea, în localitate exista o febrilă activitate economică, îndeosebi

⁴⁹ George I. Lahovary, *op. cit.*, p. 304.

⁵⁰ *Ibidem*.

⁵¹ *Ibidem*.

⁵² „Dobrogea Ilustrată”, III, nr. 1, din aprilie 1912, și nr. 2, din mai-iunie 1912; ca o particularitate, caolinul de Medgidia este similar celui din Boemia și se exploatează și în prezent.

⁵³ Sabin Manuilă, *The population of Dobrogea*, Published by The Central Institute of Statistics, Bucharest, 1940, p. 6; pentru a face o comparație, în 1930, populația orașului era de 6.466 locuitori, fără a se înregistra o creștere spectaculoasă.

⁵⁴ I. N. Roman, *La population de la Dobrogea. d'après le recensement du 1-er Janvier 1913*, în *La Dobrogea Roumaine. Études et documents*, Bucharest, 1919, p. 94; structura etnică era următoarea: 3.329 români, 22 ruși, 357 greci, 206 bulgari, 312 turci, 69 evrei, 164 armeni, 1.574 tătari, 219 alte naționalități.

⁵⁵ C. D. Pariano, *Din suferințele administrative ale dobrogenilor*, Constanța, Institutul de Arte grafice „Albania”, 1929, p. 13-21.

în ceea ce privește creșterea animalelor și practicarea agriculturii, dar va demara și activitatea industrială și financiară.

În anul 1892, la 28 iunie, a avut loc o adevărată sărbătoare a orașului, prin înființarea secției dobrogene a Ligii pentru unitatea culturală a românilor. Gazda acestei manifestații era Petru Grigorescu, ajutat de Stan Sorescu, Pleșu și Vasile Vâlcu. Președinte al întrunirii a fost desemnat Ion Blebea⁵⁶.

Mocanii stabiliți la Medgidia erau apărați de presa locală, începând cu 29 decembrie 1896, trebuind să devină negustori cinstiți⁵⁷, la data menționată plasa Medgidia fiind cea mai populată⁵⁸ din Dobrogea.

Medgidia avea, la 1897, 4266 de ha, din care terenul neproductiv era reprezentat de 319 ha (862 case), teren cultivabil – 2.241 de ha, teren necultivabil – 1.222 de ha, iar terenul de izlaz – 184 de ha⁵⁹.

Densitatea populației Medgidiei la 1899 era de 14 locuitori/km² a orașului Constanța era de 10 locuitori/km², iar în Dobrogea aceasta era de 17 locuitori/km²⁶⁰.

După cum se poate observa, zona centrală a Dobrogei era bine populată, situându-se la limite apropiate de cele ale întregii provincii.

La începutul secolului al XX-lea, Medgidia avea o populație de 3.251 de suflete⁶¹, în județ fiind 7.008 capi de familie, din totalul populației de 131.058 de locuitori⁶². Orașul avea 34 de străzi, 7 mici hoteluri și 10 hanuri, iar în 1893 se construise sediul Palatului Comunal⁶³. În oraș existau 879 de case, din care

⁵⁶ „Constanța”, I, nr. 29, din 5 iulie 1892, și nr. 30, din 12 iulie 1892.

⁵⁷ *Ibidem*, XII, nr. 426, din 20 aprilie 1903.

⁵⁸ *Ibidem*, III, nr. 145, din 19 noiembrie 1895.

⁵⁹ Grigore Dănescu, *op.cit.*, p. 581; existau: 645 familii, 2.449 suflete (1.293 bărbați și 1.156 femei), 964 erau căsătoriți, 1.331 erau necăsătoriți, 152 văduvi, 2 divorțați; 2.216 erau cetățeni români, 184 erau supuși străini, 49 nesupuși; 466 erau știutori de carte, 1.983 neștiutori de carte; 1.857 erau ortodocși, 15 catolici, 1.500 musulmani, 47 mozaici, 30 alte credințe religioase; proprietari a 10 ha – 260, între 10-25 ha – 24, între 25-100 ha – 27, neîmproprietăriți – 43, fiind în total 354 de proprietari; veniturile la bugetul Comunei urbane erau de 71.200 lei, cheltuielile de 53.636 lei, iar excedentul de 17.564 lei (*Ibidem*, p. 582).

⁶⁰ Idem, *La Dobroudja. Étude géographique physique et ethnographique*, Bucarest, Imprimerie de L' Indépendance Roumaine, 1903, p. 6.

⁶¹ M. D. Ionescu, *op. cit.*, p. 446; structura etnică era următoarea: 995 români, 130 greci, 129 bulgari, 35 armeni, 1.825 tătari, 6 sârbi, 8 italieni, 13 francezi, 20 germani, 12 unguri, 77 evrei, 1 altă naționalitate.

⁶² C. D. Pariano, *op.cit.*, p. 38; „Farul Constanței”, nr. 17, din 29 februarie 1904.

⁶³ Nicolina Ursu, *Schiță de istorie a orașului Medgidia*, în *Comunicări de istorie a Dobrogei*, Constanța, 1980, p. 59-60; D.J.A.N. Constanța, Prefața Inventarului fondului Prefectura Constanța, f. 3.

15 erau bordeie⁶⁴. După cum se poate observa, exista un număr foarte mic de bordeie, acest lucru demonstrând faptul că așezarea era prosperă.

Bugetul Comunei urbane era format din 71.200 lei venituri, 53.636 lei cheltuieli, iar excedentul era de 17.564 de lei. Se înregistra un număr de 736 de contribuabili⁶⁵.

Orașul era iluminat cu 30-40 de lămpi de petrol, așezate pe stâlpi din loc în loc, iar în 1886 se organiza o licitație pentru darea în antrepriză a cinci felinare, necesare iluminării orașului⁶⁶, ocupând o suprafață de 6.636 de ha⁶⁷.

Aprovizionarea cu apă se făcea cu sacale trase de asini sau cai. Existau și trei fântâni în centrul orașului, una a lui Moș Trifan, iar alta a lui Hafuz Omer⁶⁸.

În perioada avută în vedere, orașul Medgidia s-a dezvoltat economic, și-a extins suprafețele și a reușit să atragă un număr impresionant de locuitori, devenind cel mai important centru urban din zona mediană a Dobrogei.

Résumé

Brève monographie d'une ville de Dobroudja, l'article présente le milieu géographique, la démographie et l'évolution économique et institutionnelle de Medgidia, modèle de cohabitation multiethnique en Roumanie.

La plupart de la population était constituée par les Turcs et Tartares, suivis par les Roumains, Grecques, Bulgares et même un petit nombre de Russes, Allemands et Français. Malgré le développement de certaines industries, telle la céramique, les occupations principales étaient l'agriculture et l'élevage. Si en 1890 il y avait 1942 habitants, en 1912 la population de la ville était d'environ 6200 habitants, illustration de son importance dans la région.

⁶⁴ M. D. Ionescu, *op.cit.*, p. 454.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ „Farul Constanței”, nr. 8, din 11 martie 1886.

⁶⁷ M. D. Ionescu, *op.cit.*, p. 445.

⁶⁸ D.J.A.N. Constanța, Prefața Inventarului fondului Prefectura Constanța, f. 4.